

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Ndob/9/2020
Identifikačné číslo spisu: 9020200020
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Pepelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:9020200020.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu ZACHEM, a. s. Strážske, so sídlom Námestie osloboditeľov 70, Michalovce, IČO: 31 730 191, zastúpeného Mgr. Zuzanou Bdžochovou, advokátkou, so sídlom Palkovičova 16, Bratislava, proti žalovanej JUDr. U., Notársky úrad so sídlom W. X, Q., právne zastúpenej JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom, so sídlom Podjavorinskej 7, Bratislava, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 22Cb/37/2010, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3Cob/44/2019, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Košiciach JUDr. Vladimír Hrib, PhD. j e v y l ú č e n ý z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3Cob/44/2019.

Odôvodnenie

1. V spore vedenom na Okresnom súde Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) sp. zn. 22Cb/37/2010 podala žalovaná odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Michalovce č. k. 22Cb/37/2010-344 z 09. marca 2015, ktorým súd prvej inštancie vyhovel žalobe o určenie neplatnosti právnych úkonov. Predmetná vec bola pridelená na rozhodnutie o podanom odvolaní senátu Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) 3Cob. Odvolací súd rozsudkom č. k. 3Cob/78/2015-421 z 25. augusta 2016 v časti potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I. výrok), v časti ho zmenil tak, že žalobu zamietol (II. výrok) a zároveň zmenil aj výrok o náhrade trov konania (III. výrok). O dovolaní podanom žalobcom a žalovanou rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4Obdo/7/2018 z 28. februára 2019 tak, že rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetný spor je po rozhodnutí dovolacieho súdu vedený na krajskom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019.

2. V priebehu odvolacieho konania došlo k zmene zloženia senátu, a to z dôvodu, že sudcovi spravodajcovi JUDr. Jozefovi Váncovi dňa 31.03.2020 zanikla funkcia sudcu. Zloženie senátu 3Cob bolo v zmysle Dodatku č.5 k Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2020 účinného od 03. apríla 2020 určené tak, že riadiacim predsedom senátu sa stal JUDr. Vladimír Hrib, PhD. a ďalšími

členmi senátu sú JUDr. Drahomíra Brixiová, JUDr. Gabriela Várhalíková a JUDr. František Čisovský (dočasné pridelenie).

3. Dňa 06. mája 2020 bola krajskému súdu doručená námietka zaujatosti člena predstavenstva a splnomocneného zástupcu žalobcu Ing. R. Z. voči sudcovi JUDr. Vladimírovi Hribovi, PhD. Vo svojej námietke poukázal na skutočnosť, že tento sudca bol už v minulosti vylúčený z rozhodovania vecí, v ktorých vystupuje žalobca. V konaní vedenom pod sp. zn. 4Cbs/17/2004, v ktorom ako strana sporu vystupoval žalobca, za ktorého je oprávnený konať Ing. R. Z., tento sudca v rámci vyjadrenia k vznesenej námietke zaujatosti uviedol, že sa cíti zaujatý. Vo svojom vyjadrení uviedol, že konateľ žalobcu Ing. R. Z. manipuláciou s údajnými písomnými dôkazmi a neutíchajúcou snahou o diskrimináciu jeho osoby spôsobil, že sa vo veci cíti zaujatý a navrhol svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci. V kontexte uvedeného má žalobca za to, že sudca JUDr. Vladimír Hrib, PhD. je oznámením svojej zaujatosti automaticky vylúčený z konania, kde Ing. R. Z. vystupuje ako člen štatutárneho orgánu, ktorým je aj na zastupovanie spoločnosti splnomocnený.

4. Z vyjadrenia predsedu senátu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. k podanej námietke zaujatosti vyplýva, že Ing. R. Z. sa ako člen predstavenstva žalobcu snaží dlhodobo zdiskreditovať jeho osobu z jediného dôvodu, a to, že žalobca v sporoch, ktoré rozhodoval, nebol úspešný. Vzhľadom k pokračujúcim útokom na jeho osobu sa cíti zaujatý a preto požiadal nadriadený súd, aby bol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019.

5. Najvyšší súd, ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach [§ 54 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“)], posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej žalobcom (§ 52 ods. 1 a 2 C.s.p. v spojení s § 49 ods. 1 C.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

6. V zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 C.s.p. strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti.

7. Podľa § 52 ods. 2 C.s.p. v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú.

8. Podľa § 53 ods. 1 C.s.p. námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

9. V zmysle § 49 ods. 1 C.s.p. je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rovnako tak je zámerom tejto právnej úpravy predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Za relevantný sa pritom považuje iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k

vydaniu nezákonného rozhodnutia (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Nc/1/2017 z 31. januára 2017).

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 C.s.p.) alebo na návrh strany (§ 52 C.s.p.). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 C.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami C.s.p., ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Najvyšší súd sa podanou námietkou zaujatosti zaoberal v prvom rade s ohľadom na splnenie všetkých náležitostí, ktoré musí obsahovať v zmysle § 52 ods. 2 C.s.p. na to, aby súd mohol posudzovať skutočnosti v nej uvedené. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že zákonodarca pomerne prísne sankcionuje nedostatok akejkoľvek náležitosti vyžadovanej zákonom tým, že na námietku súd neprihliada, vec nadriadenému súdu nepredkladá a prípadné nezrovnalosti alebo nedostatky takéhoto podania ani neodstraňuje postupom podľa 128 ods. 1 C.s.p.

11.1. Jednou zo zákonných náležitostí je aj uvedenie, kedy sa strana uplatňujúca námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedela. V zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 C.s.p. je táto lehota 7 dní, od kedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Zmeškanie uvedenej lehoty je sankcionované tým, že súd na takúto námietku neprihliada.

12. V námietke zaujatosti žalobca neuviedol, kedy presne sa dozvedel o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený, a to vo vzťahu ku konkrétnemu sporu. V predmetnej veci je pritom zrejmé, že pôvodne v senáte namietaný sudca nefiguroval a súčasťou senátu rozhodujúceho predmetnú vec sa stal až v priebehu odvolacieho konania po tom, ako predchádzajúcemu sudcovi spravodajcovi zanikla funkcia sudcu. Zároveň z predloženej námietky zaujatosti vyplýva, že vzájomné antipatie medzi namietaným sudcom a Ing. R. Z. sú dlhodobého charakteru a takej intenzity, že samotný sudca uviedol, že sa cíti byť vo veci zaujatý. Vo vzťahu k osobe JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. sa tak žalobca o dôvode, pre ktorý je tento sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania konkrétnej veci, mohol objektívne dozvedieť až momentom, keď bol sudca zaradený do senátu rozhodujúceho jeho spor, pretože až v tomto momente mohli vzniknúť odôvodnené pochybnosti žalobcu o jeho nezaujatosti voči strane sporu v konkrétnej veci na základe žalobcom aj namietaným sudcom prezentovanými vzájomnými antipatiami.

13. V zmysle ustanovenia § 1 ods. 1, 2 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“), lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva,

- a) v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú,
- b) ktoré uplynuli po 12. marci 2020 do dňa účinnosti tohto zákona, sa neskončia skôr ako za 30 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

13.1. Podľa § 2 zákona č. 62/2020 Z. z. ustanovenie § 1 písm. a) platí rovnako aj pre lehoty ustanovené zákonom alebo určené súdom na vykonanie procesného úkonu v konaní pred súdom účastníkmi konania a stranami v konaní; v trestnom konaní to platí len o lehote na podanie opravného prostriedku pre

obvineného, jeho obhajcu, poškodeného a zúčastnenú osobu.

13.2. Zákon č. 62/2020 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 27. marca 2020.

14. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ sa namietaný sudca JUDr. Vladimír Hrib, PhD. stal členom senátu 3Cob, na základe Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2020, dňa 03. apríla 2020, je tento deň prvým možným, kedy sa žalobca mohol dozvedieť o dôvode relevantnom pre podanie námietky zaujatosti voči tomuto sudcovi v predmetnom konaní. S poukazom na znenie § 1 v spojení s § 2 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. bolo možné námietku uplatniť do 07. mája 2020. Keďže Ing. R. Z. podal námietku zaujatosti dňa 05. mája 2020, objektívne za akýchkoľvek okolností (bez ohľadu na to, kedy sa žalobca reálne dozvedel o skutočnosti, že namietaný sudca sa stal členom senátu 3Cob a teda aj rozhodujúcim danú vec) ju podal včas.

14.1. Prijatie uvedeného záveru je pre najvyšší súd relevantné z toho hľadiska, že najvyšší súd zastáva názor, že napriek tomu, že žalobca a v jeho mene konajúci Ing. R. Z. vo svojej námietke zaujatosti neuviedol, kedy sa dozvedel o dôvode vylúčenia sudcu, posudzujúc začiatok plynutia lehoty dňom, kedy sa žalobca mohol prvýkrát dozvedieť o zmene sudcu (a teda o dôvode podania námietky) a skonštatujúc, že túto námietku podal nepochybne včas, bolo by neprimerane formalistické skonštatovať, že sa podanou námietkou zaujatosti súd nebude zaoberať čisto z dôvodu formálneho nedostatku.

14.2. Najvyšší súd zastáva názor, že uvedenie tejto náležitosti zákonodarcom do inštitútu námietky zaujatosti smerovalo k tomu, aby bolo možné určiť začiatok jej plynutia a posúdiť súdom, či bola námietka podaná včas v zmysle § 53 ods. 1 C.s.p, pričom samotné stanovenie lehoty na jej uplatnenie malo zamedziť zneužívaniu námietok zaujatosti vedúcim k neúmernému predĺžovaniu súdneho konania. Následok v podobe neprihliadnutia na námietku zaujatosti súdom pri neuvedení tohto momentu (kedy sa dozvedel o dôvode vylúčenia sudcu), je primeraným práve preto, že bez jeho vymedzenia nie je možné posúdiť, či bola námietka uplatnená včas. Úmyslom zákonodarcu nepochybne nebolo sankcionovanie strany sporu za neuvedenie tejto náležitosti neprihliadaním na námietku zaujatosti v prípade, keď je bez akýchkoľvek pochyb zrejme, že bola podaná včas. Uvedené najvyšší súd akcentuje aj v súvislosti so skutočnosťou, že namietaný sudca sa sám vyjadril, že je zaujatým v predmetnej veci a že v prípade neprihliadnutia na túto námietku a možnosti podania opakovanej námietky by reálne žalobca zmeškal uvedenú lehotu a preto by sa súd takouto opakovanou námietkou nemohol zaoberať.

14.3. Vzhľadom k uvedenému, najvyšší súd pristúpil k posudzovaniu samotnej podstaty podanej námietky a zaoberal sa skutočnosťami v nej uvedenými.

15. V predmetnej veci je namietaná existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to k strane sporu, ktorý je založený na osobnom (konkrétne negatívnom) pomere sudcu k osobe konajúcej v mene žalobcu. Najvyšší súd vychádza z previazanosti subjektívneho a objektívneho kritéria, pričom subjektívne kritérium je reprezentované vyjadrením namietaného sudcu, ktoré je v danom prípade jednoznačné a jednoznačne spochybňujúce možnosť postupu konkrétneho sudcu v spore nezaujato a nestranne. Zároveň najvyšší súd zohľadnil aj objektívny aspekt nestrannosti namietaného sudcu, pričom dospel k záveru, že s ohľadom na skutočnosť, že namietaný sudca bol už v minulosti vylúčený z konania vo veci, v ktorej vystupoval žalobca, v mene ktorej koná aj osoba Ing. R. Z., nepovažuje v predmetnej veci daného sudcu za takého, ktorý by ponúkal dostatočné záruky na to, aby boli vylúčené všetky legitímne pochybnosti o jeho nestrannosti.

16. Najvyšší súd s ohľadom na uvedené konštatuje, že z námietky zaujatosti a v nej prezentovaných skutočností vyplýva existencia takého vzťahu medzi namietaným sudcom a stranou sporu, na základe ktorého existuje odôvodnená pochybnosť o jeho nezaujatosti. Z dôvodu zistenia skutočností významných z hľadiska § 49 ods. 1 C.s.p., spochybňujúcich nezaujatosť sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. rozhodujúceho vo veci vedenej na odvolacom súde pod sp. zn. 3Cob/44/2019, najvyšší súd rozhodol tak, že uvedeného sudcu vylúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci (§ 54 ods. 2 C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.